

НОВИ САД - На данашњи дан 1927. године умро је српски географ Јован Цвијић, оснивач антропогеографије и геоморфологије у Србији и Српског географског друштва, професор и ректор Универзитета у Београду, председник Српске краљевске академије, почасни доктор париске Сорбоне и Карловог универзитета у Прагу. Веома су значајни његови радови о морфологији и хидрографији Динарског крша и других крашких предела, тектоници и глацијацији планина Балканског полуострва, студије о Јадранском приморју, балканским котлинама и пољима, Шумадији и Панонском басену и о миграцијама југословенских народа. Одиграо је изузетну улогу као саветник српске делегације на мировним преговорима у Паризу (Версају) после Првог светског рата. Дела: "Основе за географију и геологију Македоније и Старе Србије", "Антропогеографски проблеми Балканског полуострва", "Балканско полуострво и јужнословенске земље", "Геоморфологија", "Етногеографске карте југословенских земаља", "Географска карта Југославије".

Данас је недеља, 16. јануар, 16. дан 2022. До краја године има 349 дана.

1547 - Иван Грозни је у Москви крунисан за цара Русије. Владари Русије до тада су носили титуле великих кнежева. С циљем стварања јаке централизоване државе ојачао је самодржавље и сузбијао је самовољу бољара. Реформе је спроводио свим средствима, због чега је добио надимак "Грозни" (у значењу "страшни", "силни"). Подигао је 1553. прву штампарију у Русији, а 1584. је ради јачања трговине са западном Европом

изградио град Архангелск на ушћу Северне Двине у Бело море. Потукао је Монголе и освојио Казан 1552. и Астрахан 1556, тако да је Русија овладала целим воденим путем Волге, а потом је припојио Сибир.

1581 - Енглески парламент изгласао је строге мере против римокатолика, учвршћујући превласт националне англиканске цркве.

1749 - Рођен је италијански писац Виторио Алфијери, родољубиви песник и драмски писац. Завршио је Војну академију у Торину, и потом је пропутовао већи део Европе, упознавши се с делима значајних мислилаца, укључујући Волтера, Русоа, Монтескјеа. Дела: трагедије "Саул", "Орест", "Марија Стјуарт", "Филип", "Клеопатра", "Антигона", "Мира", расправа "О тиранији", аутобиографски спис "Живот Виторија Алфијерија".

1778 - Француска је признала независност САД. У тренутку признања САД су још водиле рат за ослобођење од британске колонијалне управе.

1794 - Умро је енглески историчар Едвард Гибон, чије је дело "Опадање и пропаст Римског царства", у којем је обухватио историју Рима и Византије од другог до 15. века, једно од преломних у светској историографији.

1864 - У настојању да приграби Шлезвиг и Холштајн, немачки канцелар Ото фон Бизмарк придобио је до тада непријатељски Беч и две силе су ултимативно затражиле од Данске да укине тек изгласани устав који је учврстио њене везе с тим покрајинама. У рату који је убрзо избио Данци су поражени, а спорна војводства припала су Прусској.

1891 - Умро је француски композитор Лео Делиб, романтичарски стваралац који је међу првима компоновао симфонијски балет и развијао га до пантомиме. Компоновао је и опере и оперете, лаке, допадљиве и елегантне мелодике. Испољавао је мелодијску фантазију и смисао за инструменталне ефекте. Дела: балети "Копелија", "Силвија", опера "Лакме".

1908 - У Београду је отворен хотел "Москва", подигнут на Теразијама, на месту где се

раније налазила кафана "Велика Србија". Здање у стилу сецесије, пројектовали су српски архитекта Јован Илкић и група архитеката из Петрограда у Русији.

1920 - У Паризу је одржан први састанак Савета Друштва народа, али без учешћа САД, чији је председник Вудро Вилсон одлучујуће допринео стварању те међународне организације. Претходно је амерички сенат одбио да ратификује Версајски мировни уговор склопљен после Првог светског рата, чиме је Вилсон дезавуисан, а САД су трајно остале ван Друштва народа.

1920 - У САД је ступила на снагу забрана производње и продаје алкохола, што је подстакло лавину корупције и криминала.

1924 - Рођен је српски писац Александар Тишма, члан Српске академије наука и уметности и Академије уметности у Берлину. Његова дела превођена су на двадесетак језика, а и сам се бавио превођењем са мађарског и немачког. Дела: збирке песама "Насељени свет", "Крчма", књиге приповедака "Кривице", "Насиље", "Повратак миру", "Школа безбожништва", романи "За плавом девојком", "Књига о Бламу", "Употреба човека", "Вере и завере", збирка путописа "Другде".

1933 - Рођена је америчка књижевница Сузан Зонтаг, аутор књижевних дела, романа и есеја о савременој култури, политици и разним друштвеним феноменима. Дела: романи "Добротвор", "Смртна опрема", есеји "Против интерпретације", "Стилови радикалне воље", "Излет у Ханој", "Ја, и тако даље", "О фотографији", "Болест као метафора".

1944 - Амерички генерал Двајт Ајзенхауер постављен је за главнокоманђућег западних савезничких снага. Од њега је истовремено затражено да сачини план о отварању другог фронта у Западној Европи с циљем борбе против немачких трупа, с којима, су, уз снаге појединих покрета отпора, тада у Европи ратовале једино совјетске јединице.

1945 - У Арденима је победом савезничких снага под командом генерала Бернарда Монтгомерија и Омара Бредлија, које су претходно захватиле у клешта немачке дивизије, нанесен одлучујући пораз Немцима на Западном фронту, чиме је покопан последњи покушај Адолфа Хитлера да измени исход Другог светског рата.

1957 - Умро је италијански диригент Артуро Тосканини, снажна уметничка личност, изванредне меморије и изузетне сугестивности, вероватно највећи диригент 20. века. Дириговао је у миланској Скали и Метрополитен опери у Њујорку где је организовао и симфонијски оркестар.

1969 - У центру Прага спалио се чешки студент Јан Палах у знак протеста након што су Чехословачку у августу 1968. окупирале снаге Варшавског пакта.

1969 - Совјетски космонаути у свемирским бродовима "Сојуз 4" и "Сојуз 5" први пут у историји спојили су две летелице с људском посадом у орбити око Земље.

1979 - Шах (цар) Ирана Реза Пахлави напустио је своју земљу под притиском исламских теократа који су преузели власт.

1987 - Шеф Комунистичке партије Кине Ху Јаобанг поднео је оставку, прихвативши кривицу за политичке грешке које су изазвале студентске немире, а функцију генералног секретара преузео је Џао Цијанг.

1991 - Снаге предвођене САД започеле су у Заливском рату операцију "Пустињска олуја" масовним ваздушним ударима по војним и индустријским циљевима у Ираку и Кувајту, 19 часова после истека ултиматума УН Багдаду.

1993 - Догодио се масакр у Скланима. У зору тог дана припадници тзв. армије Босне и Херцеговине из Сребренице упали су у Склане и оближње засеоке, када је убијено 69, а повређено 175 лица, искључиво Срби, мештани. Међу жртвама су биле 34 жене и петоро деце. У логор у Сребреници одведено је 30 мештана, при чему је 19 тамо убијено, а петоро се воде као нестали.

1994 - Радикални црначки Панафрички Конгрес одустао је од оружане борбе три месеца очи први сверасних избора у Јужној Африци.

1998 - У експлозији метана у руднику "Соко" у Читлуку код Сокобање погинуло је 29 рудара.

1999 - Шеф мисије ОЕБС на Косову и Метохији Вилијам Вокер оптужио је српске снаге да су масакрирале 45 ненаоружаних Албанаца у селу Рачак. Реч је била о припадницима терористичке такозване "Ослободилачке војске Косова".

2002 - У ерупцији вулкана Њирагонго у Демократској Републици Конго разорен је град Гома и погинуло је најмање 50 људи, а после три дана у том граду експлодирала је бензинска пумпа, највероватније пошто је ужарена лава продрла у подземне танкове, што је усмртило још око 100 људи.

2003 - Амерички шатл "Колумбија" понео је у свемир првог израелског астронаута, али се летелица распала 1. фебруара при повратку на Земљу, што није преживео нико од седам људи у њој.

2004 - Уставни суд Шпаније забранио је баскијску сепаратистичку партију Батасуна, оптуживши је за повезаност с терористичком организацијом ЕТА. Батасуна је прва политичка странка забрањена у Шпанији од 1975.

2006 - Елен Џонсон Серлиф положила је заклетву као нови председник Либерije и тако је постала прва жена председник државе на афричком континенту.

2007 - Умро је Рудолф Аугуст Еткер, "Краљ пудинга". Од фабрике за прашак за пециво створио је гиганта који је запошљавао 23.000 људи и остваривао огромне обрте. У свет бизниса Еткер је ушао 1944. године, када је наследио очуха. Проширио је породични посао и на производњу хране и пива, затим банкарство и хемијску индустрију, хотелијерство, па и бродарство. Еткер је био и страствени сакупљач антиквитета и уметничких дела. Поклонио је родном Билефелду уметничку галерију.

2007 - Више од 100 Ирачана погинуло је а преко 190 их је рањено у неколико одвојених напада у Багдаду. У експлозији аутомобила-бомбе на улазу на универзитет погинуло је 65 људи а 110 је рањено, већином студената. Неколико минута касније бомбаш-самоубица је себе дигао у ваздух крај другог улаза у универзитет док су људи бежали од прве експлозије.

2009 - Умро је Богдан Тирнанић, један од најоригиналнијих аутора српског новинарства и публицистике, филмски критичар и колумниста. Рођен у Београду, новинарством је почео да се бави шездесетих 20. в. Био је уредник авангардног омладинског часописа "Сусрет", главни уредник "РТВ ревије", уредник културне рубрике магазина "НИН", главни уредник часописа "Њу момент". Објављивао је и у "Политици", "Борби", "Дневном телеграфу". Добитник је награда "Лаза Костић", "Југ Гризел", "Веселко Тенжера". Уживао је ретку популарност код широке читалачке публике. Књиге: "Београд за почетнике", "Цоца-Цола арт", "Црни талас". Улоге: "Рани радови" Желимира Жилника ("Златни медвед" у Берлину), "Због једне дивне црне жене", серија "Отписани". Косценариста је филмова "Дечко који обећава", "Последњи круг у Монци".

2014 - Преминуо је Хиро Онода, јапански обавештајни официр који је одбио да се преда када је Јапан капитулирао 1945. уверен да је информација о капитулацији пропагандна лаж. Онода се скривао на филипинском острву Лубанг до 1974. године. "Ратна дејства" прекинуо је пошто су јапанске власти 1974. упутиле његовог претпостављеног официра из времена Другог светског рата који му је наредио да обустави отпор. Аутор је више књига међу којима је најпознатија аутобиографија: "Нема предаје: Мој тридесетогодишњи рат"

2016 - САД су укинуле санкције Ирану пошто је амерички председник Барак Обама потписао извршну одредбу након што је Међународна агенција за атомску енергију (IAEA) саопштила да је Техеран испунио све мере договорене у јулу. ЕУ је, такође, истог дана, саопштила да укида економске санкције Ирану.

2018 - Оливер Ивановић, челник Грађанске иницијативе Србија-демократија-правда, убијен је у атентату у Косовској Митровици, испред просторија те политичке организације. Ивановић је био један политичких првака косовско-метохијских Срба, државни секретар у Министарству за Косово и Метохију 2008-2012, у Влади Србије, и члан Координационог центра за КиМ.

